

feb '59

„SUNRISE” ARTIKELENREEKS

(voor leden en belangstellenden)

Uitgave: Theosophical University Press, Pasadena, Calif.

Voor Nederland:

J. P. Brakel, Ananasstraat 98, Den Haag

De inhoud van dit blad bestaat uit vertaalde artikelen uit het tijdschrift „SUNRISE” dat uitgegeven wordt door de Theosophical University Press, Pasadena, Californië. Belangstellenden die deze vertalingen regelmatig wensen te ontvangen kunnen zich abonneren door storting van f 3.— op Postrekening 395300 t.n.v. J. P. Brakel, Ananasstraat 98, Den Haag. Per jaar verschijnen ongeveer 10 nummers. Zij die zich voor het tijdschrift „SUNRISE” zelf interesseren kunnen een proefnummer aanvragen bij bovengenoemd adres.

RONDETAfel

Notities van een discussie
over de Bhagavad-Gītā.

Voorzitter: Er zijn in de laatste tijd verscheidene verzoeken binnen gekomen waarin de hoop werd uitgesproken, dat we eens enkele avonden zouden besteden aan de Bhagavad-Gītā. Ik weet dat sommigen van U dit kleine devotio-
nele geschrift, dat in het Oosten even wijd en zijd door millioenen wordt gelezen als het Nieuwe Testament door de Christenen, goed kennen. Het zou ongetwijfeld belangwekkend zijn een aantal discussies te houden waarbij de Gītā als vergelijkingsmateriaal met het Nieuwe Testament zou worden gebruikt, daar zij allebei dezelfde universele waarde bezitten, die aan alle heilige geschriften ten grondslag ligt. Maar toch zou ik een dergelijke cursus niet graag aanmoedigen, om de eenvoudige reden, dat dat zo gemakkelijk een schoolse aangelegenheid zou kunnen worden. Zoals U weet hebben wij geprobeerd onze besprekingen hier zo open mogelijk te houden.

Het is echter, dunkt mij, een uitstekend idee de Bhagavad-Gītā ter hand te nemen, wanneer U daar allen mee instemt. Maar toch zou ik liever niet zien dat wij het gingen bestuderen als een tekst die, vers voor vers, of hoofdstuk na hoofdstuk, geanalyseerd moet worden; ik geef er de voorkeur aan bij onze besprekingen de geest de vrije loop te laten.

Op die manier kunnen we misschien iets ontdekken van het esotericisme dat er overal in aanwezig is.

Dan: Ik heb het boek niet gelezen, maar ik voel er veel voor het te behandelen.

Martha: Ik heb heel dikwijls gehoopt, dat we de Gītā samen zouden lezen, want dit kleine Boek van Devotie heeft mij jarenlang geweldig aangetrokken om de wijidse achtergrond waartegen ieder mens wordt geplaatst, als deel van het kosmische drama en omgekeerd. Ik geloof dat zelfs al zouden we er maar iets van kunnen bestuderen, het ons zou helpen ons bewustzijn uit te strekken naar deze ruimere opvattingen en misschien gaan we dan onze dagelijkse problemen in een helderder licht zien.

Betty: Ik voel er ook veel voor, maar daar ik er maar weinig van af weet zou ik graag iets willen horen over de achtergrond er van; wanneer het werd geschreven en alles dat ons enig idee kan geven waar het over gaat.

Voorzitter: Om te beginnen, Gītā betekent "lied" en de titel Bhagavad-Gītā is in het Engels op verschillende manieren vertaald, zoals "Song of the Blessed One (Lied van de Gezegende)", "Song Divine" (Goddelijk Lied) of, zoals Sir Edwin Arnold zijn mooie poëtische vertolking noemde "Song Celestial" (Hemels Lied). Het vormt een deel van een veel groter werk, de Mahābhārata, het nationale epos van de Hindoes, dat als centraal thema heeft een zeer breed uitgesponnen conflict tussen de afstammelingen van Kuru aan de ene kant en die van Pandu aan de andere, twee takken van een oude koninklijke familie, bekend als de Bhāratas.

Het schijnt dat de Kurus het koninkrijk van de Pāndavas hadden overweldigd en hen hadden gedreven tot een leven van zwerven en zware ontberingen. Maar de vijf Pāndava Prinsen, waarvan Arjuna er één was, werden verondersteld van goddelijke oorsprong te zijn en zij hadden voldoende helpers en vrienden bijeen gebracht om met een groot leger terug te keren. De Gītā begint op het moment dat de beide legers in slagorde geschaard staan op Kurukshetra, het "slagveld van de Kurus."

Op dat moment vraagt Arjuna aan Krishna, die zijn leermeester en wagenman is, hem in zijn strijdwagen tussen de beide legers te voeren opdat hij hen, die "gereed zijn en verlangend om de strijd aan te vangen" kan gadeslaan. Als hij om zich heen kijkt ziet hij menig bekend gezicht en zegt (en ik vat hier samen):

Ik zie aan beide zijden, O Krishna, grootvaders, ooms, neven, leermeesters, naaste verwanten en boezemvrienden. Nu ik daar mijn verwanten begerig naar de strijd voor mij zie staan, verlammen mijn ledematen, mijn gelaat verdroogt, mijn haren rijzen te berge en mijn lichaam beeft van afschuw. Als ik mijn verwanten vernietig, welk geluk zouden wij dan nog smaken? Ik wens niet tegen hen te vechten: Neen zelfs niet ter wille van de heerschappij over de drie werelden. Wee mij, welk een grote misdaad staan wij op het punt te bedrijven. Liever zag ik dat de zonen van Dhritarāshtra mij zonder tegenstand op het slagveld zouden doden.

Arjuna zette zich toen neer in de strijdwagen, borg boog en pijlen weg en was "overweldigd door moedeloosheid."

Als nu de Gītā niet anders was dan de beschrijving van een oorlog tussen twee takken van een familie, zou er weinig aanleiding zijn het samen te lezen. Het zou ook niet het meest geliefde

geschrift geworden zijn in het Oosten, als het door het volk was beschouwd als alleen maar een stoffelijke ontmoeting tussen twee strijdende partijen. Neen, de Bhagavad Gītā is veel meer dan dat: terwijl het is genoemd de Bijbel van de Hindoes, is het in feite een geschrift van universele geestelijke betekenis. Wanneer we het eenmaal hebben overgebracht van het materiële slagveld naar het gebied van conflicten in de menselijke ziel, zullen we Krishna gaan zien als de vertegenwoordiger van de goddelijke kern in ieder van ons en Arjuna als onszelf: de omhoog strevende menselijke ziel, bij tijden weifelend en zwak door moedeloosheid en dan weer krachtig, wanneer zij door de samenwerking met het hoogste in ons is versterkt.

Tom: Wanneer we die analogie voortzetten zouden we dus kunnen zeggen, dat de Pāndavas de geestelijke kwaliteiten in de mens vertegenwoordigen, die eens over het koninkrijk heersten, maar door de Kurus werden onttroond en dat zou dan kunnen betekenen, dat de lagere eigenschappen in de mens voor een poosje bezit hebben genomen van zijn natuur en Arjuna beheersen?

Voorzitter: In het algemeen gesproken, ja, en de meer verlichte geleerden zowel uit Oost als West onderschrijven dit. Maar ik geloof dat we er voor moeten waken aan een bepaalde persoon te duidelijk omschreven eigenschappen toe te kennen, of te veel energie te verspillen aan de poging de symboliek van elke naam en elk voorval na te sporen. Hoewel het waar is, dat de Sanskrit namen van de verschillende legerhoofden en krijgsmachten aan beide zijden van het conflict een betekenis hebben en op zichzelf een interessante studie zouden vormen, is dit stellig niet de wezenlijke betekenis van de Gītā.

In elk heilig geschrift komen altijd twee kanten

naar voren: de eeuwige geestelijke waarden die op zichzelf tijdeloos en universeel zijn; en de tijdelijke en historische omlijsting die, hoe belangrijk ook omdat ze een beeld geeft van plaatselijke volksgroepen en omstandigheden, van secundair belang is. Wat wij willen doen met de Gītā is zo diep mogelijk door dringen onder de oppervlakte van vormen en gebruiken op zoek naar de goudaders om daar het goud van een levende filosofie op te graven.

Een van de voornaamste redenen waarom de Bhagavad-Gītā zo door de Hindoes wordt vereerd is, dat ze er zo goed in is geslaagd alle vormen van devotie en geloven te omvatten. Terwijl het een Upanishad wordt genoemd omdat het zijn voornaamste inspiratie dankt aan dat merkwaardige geheel van filosofische geschriften, is het ook een "yoga-geschrift", omdat het de wegen aangeeft waarlangs een mens uiteindelijk "yoga" of "vereniging" met het goddelijke in hem bereiken kan. Het is niet uitsluitend monotheïstisch, pantheïstisch, dualistisch of niet-dualistisch - want alle uiteenlopende stromingen van filosofisch denken zijn tot een geestelijke synthese versmolten; allen worden erkend als "wegen tot Brahman" of het Allerhoogste.

Frank: Er zijn er die menen, dat deze alomvattende wijze van benaderen zwakheid is en dat de oorspronkelijke opzet van de Gītā is mislukt daar ze er niet in slaagde de bestaande vormen van religieuze gebruiken te zuiveren en daar door die te dulden ze niet anders deed dan de oude dogmatische opvattingen te bestendigen.

Voorzitter: Het is waarschijnlijk waar dat ten tijde dat de Bhagavad-Gītā werd geschreven de meeste van de verschillende filosofische scholen statisch geworden waren en tot vaste

gedachttestelsels waren verstand. De Vedas bijvoorbeeld, misschien omdat zij de oudste schrifturen zijn, hebben zeer geleden door de algemene verering. Eeuwenlang werden zij herhaald als een sleur, totdat de levende vonk van de waarheid bijna uitgedoofd was door het steeds weer herhalen van de tekst. Wanneer wij de Gītā letterlijk uitleggen, zullen we ongetwijfeld constateren dat ze vol dogmatische beweringen staat en ze zal dan weinig meer zijn dan een interessant document. Maar wanneer wij er in slagen het beginsel toe te passen achter Krishna's herhaalde gebod tot Arjuna om zich te bevrijden van de letter van de Vedas, zullen we de Gītā gaan zien als een waarachtige verzoening van verschillende traditionele stromingen. Meer dan eens herinnert Krishna Arjuna er aan dat: "Zelfs zij, die vol geloof andere Goden vereren, ook mij vereren" (Hoofdst. IX) - alle wegen van aspiratie, alle middelen van handelen of van niet-handelen, zijn slechts "andere goden", verschillende paden van ervaring waardoor zij, die waarachtig toegewijd zijn, uiteindelijk tot "geestelijke kennis" zullen komen.

Natuurlijk werden de vertrouwde beelden van oorlog en krijgsmachten, van fysieke en morele dapperheid gebruikt, maar alleen als symbool, omdat iedereen, wat ook zijn religieuze of filosofische opvattingen zijn, dat kan begrijpen. Wanneer we bovendien de Gītā los kunnen maken van zijn historische en locale kleur en onpartijdig de indrukwekkende filosofie er achter onderzoeken, ontdekken we dat de leringen over de aard van de mens en de kosmos, over geboorte en dood, over karma en het goddelijk zelf, van universele betekenis zijn.

Marie: Wie schreef de Bhagavad-Gītā ? Ik vroeg

me ook af of ze even oud is als de rest van de Mahābharata, omdat ze van een ander gehalte schijnt dan het eigenlijke werk.

Voorzitter: Vermoedelijk is er aan de Bhagavad-Gītā meer kritische studie gewijd dan zelfs aan onze Christelijke geschriften en de commentaren er op zullen, tezamen, in aantal bladzijden het gehele epos waarschijnlijk overtreffen. Hoewel de Gītā misschien veel later is geschreven dan andere gedeelten, nemen moderne geleerden aan, dat het beslist een deel is van de Mahābhārata. De schrijver is, naar men zegt, de beroemde ziener Vyāsa.

Nu moeten we bedenken, dat de Mahābhārata een omvangrijke verzameling is van niet alleen verhalen en legenden, die de heldhaftige daden van goden en mensen weergeven, maar het bevat ook een schat van tradities en geloven van verscheidene oude volkeren, die de verschillende delen van het Indische schiereiland bevolkten - alles gewezen rond de eeuwenlange strijd tussen de Kurus en de Pāndavas. Het is daarom onmogelijk een nauwkeurige datum vast te stellen voor de Bhagavad-Gītā of voor het epos als geheel, want de oorsprong ervan verliest zich in de prehistorie.

Sommige geleerden geloven dat de Gītā in zijn huidige vorm minstens terug gaat tot vijfhonderd jaar v.C. en dat de Mahābhārata zoals we die nu bezitten mogelijk een uitvloeisel is van een nog ouder werk Bhārata genaamd, dat al van 3100 jaar v.C. zou zijn. Maar ook op dit punt is het twijfelachtig of de geleerden het eens zijn, daar de Hindoes, in afwijking van de Chinezen, zich nooit veel zorgen maakten over nauwkeurige chronologische verslagen van veldslagen en volksverhuizingen, omdat zij zich veel meer bezig hielden met de berekening van cyclussen

of "yugas" zoals zij die noemden en met het bewaren van de legendarische en filosofische inhoud van hun literatuur.

Ik mag hier aan toevoegen, dat de datum 3100 jaar v.C. klopt met de traditie, dat Krishna verondersteld wordt te zijn de "achtste avatāra of incarnatie" van een goddelijke kracht en meer dan 5000 jaar geleden moet hebben geleefd. Zijn dood zegt men geeft het einde aan van een grote cyclus en het begin van onze tegenwoordige cyclus of "Kali-Yuga," de "Zwarte Eeuw" - wat de Hindoese benaming is voor wat de Grieken de "IJzeren Eeuw" noemden. Met andere woorden, Krishna's dood zou hebben plaats gehad 3102 jaar v.C. en dat is de datum, toegekend aan die vroegere Bhārata, die de kern zou kunnen zijn van de latere Mahābhārata.

Martha: Dat lijkt mij veelbetekenend. Het is alsof aan het begin van deze donkere eeuw Krishna een schijnsel achterliet, een licht dat zou schijnen door de duisternis, die onvermijdelijk is voor deze IJzeren Eeuw.

Frank: Het is ook belangwekkend, dat Krishna in de Mahābhārata in verscheidene vormen wordt aangetroffen: als historisch persoon, een beginnend leraar, een stam-god en nu in de Bhagavad-Gītā maakt Vyāsa hem tot een "goddelijke incarnatie" die uit diep medeleven met het lijden van de mensheid nederdaalt om het kwaad, dat algemeen om zich heen greep, te verdrijven en opnieuw in het koninkrijk van de ziel rechtschapenheid terug te brengen.

Voorzitter: Precies; ik zal de passage waar U op doelt aanhalen: "Onder het geschapene breng ik Mijzelve voort, O zoon van Bharata, als in de wereld het goede verzwakt en ondeugd en

onrecht heersen; Ik belichaam mij dus van eeuw tot eeuw, den trouwen tot behoud, der boosheid tot verderf en tot bescherming van het eeuwig recht." Waarop wijst dit anders dan op de mogelijkheid, dat een invloed, uitgaande van de Kosmische Goddelijke Intelligentie, "van eeuw tot eeuw" een menselijke vorm aanneemt, zoals ook de Christus deed? Het woord "avatāra" betekent inderdaad - een "nederdaling" of "overgang", in dit geval van de "goddelijke" wereld naar de menselijke; waarom anders zou dat plaats hebben dan om het licht van het goddelijke over de menselijke zaken te laten schijnen. We zeggen dan dat opnieuw een "avatāra" is verschenen; een "Christus is verzezen"; een "goddelijke incarnatie" heeft plaats gehad.

Er bestaan ongetwijfeld vele interpretaties hiervan. Zelfs de oorlog tussen de Kurus en de Pāndavas, hoewel hij betrekking kan hebben op de strijd van de mens zelf tussen de hogere en lagere kwaliteiten in zijn wezen, kan ook een symbolisch verslag zijn van het conflict, dat onvermijdelijk volgt op de dood van de ene kosmische era en de geboorte van een volgende. De geboorte-ween zijn een universeel symptoom en zijn niet beperkt tot de wereld van menselijke voorvallen.

Ongetwijfeld is Krishna ten nauwste verbonden met één van de grotere cyclussen in de geschiedenis van de mensheid, juist zoals ook Jezus zelf verscheen aan het einde van een cyclus en een nieuwe inluidde, die het Tijdperk van de Vissen wordt genoemd. Dat is de reden dat hij in vroeg Christelijke geschriften vaak wordt aangeduid met de naam Grote Vis. En thans, 2000 jaar later, treden we weer een nieuwe cyclus binnen met zijn eigen messiaanse kwaliteiten, die zich tracht te manifesteren.

Maar we raken een eind van huis.

Dan: Is er een goede vertaling in het Engels? Ik heb er liever één in proza, daar ik het verschrikkelijk moeilijk vind tot de kern van iets door te dringen als het in versvorm is.

Voorzitter: Daar kan ik in meevoelen. Die mij het meest bevalt is een Herziening van William Q. Judge, gepubliceerd in New York in 1890. Hoewel ze gebaseerd is op de vertaling van J. Cockburn Thomson (het eerst gepubliceerd in Engeland in 1855) heeft hij de toen beschikbare Engelse vertalingen zorgvuldig vergeleken en overal waar de tekst duister was, heeft hij de betreffende passages geheel opnieuw vertaald uit het origineel. Hij had het geluk één of twee Sanskriet kenners in zijn omgeving te hebben, die hij kon raadplegen. Deze Herziening is niet woord voor woord, zo nauwgezet als Judge zou hebben gedaan als hij zelf Sanskriet had gekend, maar ze heeft, in eenvoudige proza, volkomen de geest van de Gītā behouden.

Daarna zijn er talloze uitgaven gekomen in het Engels en andere moderne talen, maar van die andere is de enige, die ik zou aanbevelen, die van Radhakrishnan, die de Sanskriet tekst bevat naast een zorgvuldige Engelse vertaling en omvangrijke aantekeningen. Radhakrishnan is de enige moderne Orientalist, voor zover mij bekend, die, behalve dat hij een uitmuntend geleerde is, ook een diep inzicht heeft in de onvergankelijke waarden van de Gītā. Vandaar, dat ik niet aarzel zijn uitgave te noemen naast de Herziening van Judge voor diegenen, die gaarne wat nauwkeuriger de betekenis willen nagaan van een passage.

We vinden in de Gītā genoeg voor een heel mensenleven en als we het samen hebben gelezen begrijpen we misschien ook iets van de geweldige invloed, die de vertaling in het Engels had op Westerse geleerden, niet alleen in Engeland en Europa maar ook in Amerika.

Tom: Ja, was het niet in één van Emerson's dagboeken, dat hij iets zei over de "heerlijke dag" die hij en zijn vriend hadden gehad met de Bhagavad-Gītā ? Hij beschouwde het als "het eerste onder de boeken", als ik me goed herinner en sprak er over als de "stem van een oude intelligentie" die ons uit een andere eeuw toeroept. Ik geloof dat Emerson ook een zorgvuldige studie had gemaakt van de Vedas en de Upanishads, tenminste voor zover hij en andere Transcendentalisten uit die dagen er de beschikking over konden krijgen en men zegt, dat toen hij stierf, op een tafeltje naast zijn bed een exemplaar van de Gītā lag, oud en vol aantekeningen.

Ernest: Dat vind ik buitengewoon interessant, omdat de Gītā zo lang het nationale dichtwerk van India is geweest, dat door het volk werd gelezen en geabsorbeerd wanneer het nog bijna op moeder's schoot zat. Elke jongen en elk meisje groeit daar op met liefde voor het dichtwerk, zodat het mij verbaast, dat het onder andere volkeren niet veel meer is verspreid en bekend is geworden.

Frank: Dat is misschien niet zo verrassend als we bedenken hoe bekrompen wij in het Westen in ons denken waren tot zo'n 200 jaar geleden. Maar wonderlijk genoeg had er tegelijk met de Amerikaanse en Franse revoluties een andere revolutie plaats op een rustige manier - en wel langs geestelijke en intellectuele lijnen. Was het niet op een zolderkamertje in Parijs, toen de Franse revolutie op zijn ergst was, dat Anquetil-Duperron, de Franse Orientalist, de Gītā vertaalde aan de hand van een Perzische vertaling van het oorspronkelijk Sanskriet ?

Ernest: Ik geloof, dat de Oost-Indische-Compagnie de voorloper was in het opdoen van deze kennis. Zij dreef handel met India op een vreedelievende manier en de meeste ambtenaren waren zeer ontwikkelde mensen.

Voorzitter: Karma gebruikt elk middel dat ter beschikking komt. Wat ook de politieke consequenties waren van de Oost-Indische-Compagnie, dit kanaal was één van de middelen waardoor grote en zegenrijke gevolgen teweeg werden gebracht. Ik ben blij dat dit hier naar voren komt omdat ik niet geloof, dat we, gezien de voortdurende bevruchting met ideeën die nu over en weer voortdurend plaats heeft, thans kunnen beseffen in wat voor geestelijk isolationisme we eeuwen lang hebben geleefd. De zwarte eeuwen van onwetendheid hadden hun stempel van onverdraagzaamheid en kwezelarij achtergelaten; maar toen, gedurende de laatste helft van de achttiende eeuw Engelse, Duitse, Franse en Latijnse vertalingen van de Bhagavad-Gītā, de Upanishads, de Perzische Avesta literatuur en andere heilige teksten uit het Oosten, in het Westen werden geïntroduceerd, kwamen plotseling verlichte geesten hier en daar onder de bekoring van de breedheid van wijsgerige visie, die nu voor hen werd geopend. Tot dat ogenblik waren de Platonische filosofie en enkele Perzische denkbeelden het enige geestelijke voedsel, waarmee het Westen zich had gevoed, behalve de Hebreeuwse en Christelijke tradities. Nu echter had het Westen de deur van zijn bewustzijn wijd open gezet voor de nimmer verouderende filosofieën van het Oosten en de gevolgen waren enorm.

Niettemin was de nieuwe kennis slechts voor de weinigen. Op het ogenblik kan ieder van ons in aanraking komen met de denkbeelden van welk godsdienstig of filosofisch stelsel we ook maar

willen. De schatkamer van de wijsheid van de wereld is niet langer beperkt tot de geleerde - allen die kunnen lezen en denken kunnen de vruchten van het Chinese, Noorse, Griekse, Hindoese, Christelijke en Hebreeuwse denken bestuderen - zo niet in de oorspronkelijke talen, dan toch in uitstekende vertalingen.

Maar meen alstublieft geen ogenblik, dat we de Oosterse heilige literatuur boven onze Westerse willen stellen. Dat is in het geheel niet de bedoeling. Zij zijn in hun letterlijke interpretaties even zeer achteruitgegaan als de onze en in sommige opzichten misschien nog meer. Maar er is één belangrijk ding waar wij in het Westen ernstig aandacht aan moesten schenken: zij hebben uit hun geschriften de leer van de wedergeboorte van de ziel niet verbannen, maar hebben haar met de leer van karma, of oorzaak en gevolg, als een natuurlijk onderdeel van het evolutionaire proces van de Natuur gehandhaafd.

Wel, dat is genoeg hierover. Laten we niet vergeten, dat elke wereldgodsdienst zijn uniek aandeel heeft bijgedragen tot de verlichting van de mens.

Tom, heb jij iets te zeggen, dat ons meer direct tot de studie van de Bhagavad-Gītā zal brengen ?

Tom: Wel, voor mij heeft de Gītā een buitengewoon fascinerende achtergrond. Als deel van het grote epos, opent het op natuurlijke wijze met deze op het slagveld opgestelde twee legers. Nu is het gemakkelijk genoeg te zien, dat de Kurus de lagere eigenschappen van de mens zouden kunnen voorstellen en de Pāndavas de hogere. Maar wanneer de tijd aanbreekt, dat de Pāndava gebroeders zullen gaan opeisen wat hen rechtens toebehoort, bevindt Arjuna zich in een verschrikkelijke tweestrijd. Dat is het waarom de Gītā

zo'n indruk op mij maakt: de moedeloosheid van Arjuna is zo uiterst menselijk. Het is één ding om te praten over de strijd die onophoudelijk gaande is in de ziel tussen onze trouw aan het Allerhoogste en onze gehechtheid aan wat wij altijd hebben beschouwd als onze "vrienden en helpers". Het is echter geheel iets anders er naar te moeten handelen en dat wordt in dit eerste hoofdstuk weergegeven. Arjuna vraagt aan Krishna om zijn strijdwagen tussen de legers te plaatsen, opdat hij precies kan zien wie het zijn, die hij zal moeten bevechten en verslaan. Als Arjuna ziet dat zijn neven en broers, zijn naaste verwanten en boezemvrienden aan de kant van de Kurus staan, wordt hij "door medelijden bewogen en maakt moedeloosheid zich van hem meester." Hij weigert om te strijden en zegt tegen Krishna, dat hij liever gedood zou worden "zonder tegenstand op het slagveld", dan dat hij zijn verwanten zou doden.

Frank: Mag ik hier op iets de aandacht vestigen? Het eerste woord van de eerste stanza van de Bhagavad-Gītā is Dharma-kshetra, "op het slagveld van Dharma of Plicht" in plaats van, wat we zouden verwachten Kuru-kshetra, "op het slagveld der Kurus". Dit is volgens mij van veel betekenis en duidt er op, dat de schrijver werkelijk de bedoeling had, dat de Gītā zou worden gelezen als een tweespraak van geestelijk onderricht tussen de god Krishna en de mens Arjuna - in plaats van als een materiële strijd tussen de oorlogvoerende leden van een familie.

Voorzitter: Dat is prachtig, want het woord Dharma-kshetra "op het slagveld van Plicht of Dharma" is inderdaad de grondtoon van het gehele gedicht: het vervullen van de volledige plicht

op elk gebied van ons wezen en het gevaar dat dreigt, wanneer we proberen de plicht te doen die bij een ander hoort. Want ieder mens heeft zijn eigen Dharma, zijn eigen plaats in het schema van groei, en als hij wil slagen in de eeuwige strijd van zelfoverwinning, dan moet hij alleen zijn eigen plicht vervullen.

Dit wijst ook op de praktische wijsheid van de Gītā. Ondanks de vele verwijzingen naar bepaalde Hindoese praktijken die volkomen onge-schikt zijn voor de Westerse mens, en stellig in onze tegenwoordige tijd niet passen, omdat ze tot verval zijn gekomen, schrijft de Gītā absoluut niet voor, dat we het leven van een kluizenaar moeten leiden, afgesneden van de verantwoordelijkheden van het leven, maar legt integendeel de nadruk op drie onderscheiden methoden van werken, die leiden tot uiteinde-lijke "vereniging" met het hoogste in ons: door middel van "geestelijke kennis"; door middel van "toewijding of geloof" en door middel van "handelen", het ten uitvoer brengen van ons eigen natuurlijk karma, zoals dat tot ons komt.

Het is te betreuren, dat Paulus slechts op twee van deze de nadruk scheen te leggen, name-lijk redding door "geloof" en door "werken". Hoewel beide essentieel zijn zag hij de behoef-te van de ziel om te onderzoeken en te vragen over het hoofd en het duurde vele vele eeuwen van duisternis voor de goddelijke "geest van weetgierigheid", die zo kenmerkend is voor ver-lichte volkeren, in westerse landen weer op de voorgrond kwam.

Welke weg wij ook volgen, welk karakter wij bezitten, ieder van ons heeft zijn eigen bij-zondere Dharma of Plicht, die hij hier op aarde moet verrichten - hetzij door "werken", "geloof", of door het zoeken naar "kennis". Als ik in één zin de inhoud van de Gītā zou moeten samenvatten,

zou ik zeggen: het ten volle vervullen van het Dharma of de Plicht, zonder gehechtheid aan de gevolgen.

Het wordt laat en we moeten eindigen. We kunnen reeds zien, dat het eerste hoofdstuk, met het toneel van het slagveld, in wezen een proloog is van de werkelijke boodschap van het gedicht, die aanvangende met het tweede hoofdstuk tot het einde een ontboezeming is uit het hart van Krishna, een dringend beroep op de Arjuna's van alle tijden en van alle landen "op te staan en te strijden" het eeuwenoude gevecht van het Zelf.

Laten we nu eindigen en als U wilt kunnen we de volgende keer met de Gītā verder gaan.

vertaald uit:

Sunrise October 1958.

Vrede na oorlog, de haven na het
geweld der zee
De rust na het zwoegen, de dood
na het leven
Dit is zaligheid.

-Edmund Spenser

STUDIE DER CONTRASTEN.

Volgens vele oude overleveringen kwam er, toen het heelal uit zijn duistere en voor het sterfelijk denken onpeilbare afgrond te voorschijn kwam, een scheiding in twee tegengestelde polen, Geest en Stof, Goed en Kwaad, God en Duivel, Leven en Dood.

Toch wordt in het algemeen onderwezen en aangevaarde stelsel God voorgesteld als de ontwerper van een heelal, bevolkt met enigszins kleurloze wezens, die zijn besluiten blindelings opvolgen. Hij maakte hier op aarde een paradijs, waar de mensen zich in zalige onschuld zouden moeten vermenigvuldigen, zonder kennis van goed en kwaad om zo in een toestand van zaligheid zonder enige verantwoordelijkheid hun bestaan voort te zetten tot zij zouden sterven en in een eeuwige toestand van bovenzinnelijke verrukking zouden worden binnengeleid, waar zij voor immer zouden blijven. Maar Satan, een verrader in het kamp der engelen, kwam tussenbeide en "bracht de dood en al ons leed in de wereld", aldus de welgemeende plannen van de Schepper in de war sturend.

We zien echter in de Bijbel, dat Satan niet zo zwart is als hij gewoonlijk wordt afgeschilderd. In het boek Job bijvoorbeeld wordt hij voorgesteld als een Zoon Gods, die rechtstreeks van de Almachtige de opdracht krijgt om het

geduld van Job op de proef te stellen. Van het verlies van zijn gezin en zijn vee tot zijn afzichtelijke huidziekte, waren alle rampen die over hem kwamen in strikte overeenstemming met de opdrachten, die Satan, handelend als de vertegenwoordiger van God, had ontvangen. De archaische opvatting van de fundamentele noodzaak van tegenstelling als deel van het Goddelijk plan is zeker waardiger, dan de latere theologische idee, dat door de intriges van een bemoeizieke demon, almacht en alwetendheid zouden kunnen worden genegeerd en de oorspronkelijke bedoelingen van de Godheid zouden kunnen worden verijdeld!

Contrast is de grote leermeester om ons de levenslessen te leren. Een van de eerste fouten, waarin de mensheid verviel toen zij begiftigd werd met het vuur van Prometheus, was de veronderstelling, dat genot het grote doel was en dat onze blijvende bevrediging zou liggen in een oneindige reeks van aangename gewaarwordingen. Het gevolg was dat wij ons overgaven aan een dolzinnige jacht naar genot om dan tot de ontdekking te komen, dat wij op onze weg voortdurend werden geremd en gedwarsboemd door de werking van de Wet van het Contrast die bepaalt, dat iedere orgie der zinnen gevolgd zal worden door een reactie, welke bestaat in een gevoel van afstomping en een terugvloeien der levensgetijden. Een tot in uitersten opgedreven vrolijkheid loopt uit op neerslachtigheid en zij die de beker van het genot tot de bodem ledigen, zijn degenen die het bittere bezinksel van de hevigste pijn smaken.

"It takes all sorts to make a world," (Alle soorten zijn nodig om een wereld te maken) zegt een oud Engels spreekwoord en wanneer de romanschrijver onze belangstelling voor zijn verhaal, zijn samenvatting van het leven, wil vasthouden,

stelt hij ons onveranderlijk twee contrasterende polen voor ogen, de held en de schurk, de rijkaard en de arme, zij die gelukkig zijn en zij die lijden en de gehele geschiedenis draait om de verschillende lotgevallen van deze paren van tegenstelling, gezien tegen de achtergrond van ondergeschikte figuren. In een oud Hindoes boek wordt gezegd, dat "het Heelal slechts ter wille van de Ziel bestaat" en aangezien het heelal uit paren van tegenstellingen is opgebouwd, moeten wij wel aannemen, dat deze contrasten nodig zijn voor de opvoeding en de evolutie van de mens, ja van alle wezens.

De ziel van de mens beweegt zich als een slinger tussen de wereld van de stof en die van de geest. Na een leven op aarde te midden van de teleurstellingen en de beperkingen van een lichamelijk bestaan, heeft de mens een tijd van rust en vrede nodig, waarin zijn verzamelde ervaring wordt verwerkt, zijn wonden worden geheeld, zijn idealen verwezenlijkt en zijn vertrouwen hersteld. Daarna, indien wij mogen geloven wat door vele godsdiensten werd onderwezen, treedt hij een nieuw lichaam binnen en stelt zich in om zijn lessen te leren in de harde maar noodzakelijke school des levens. Zelfs de werkzame dagen van dit leven worden iedere nacht onderbroken door een weldoende slaap, zonder welke wij niet zouden kunnen blijven leven. Een verblijf van onbepaalde duur in een "hemel" of geestelijke wereld zou door zijn door niets onderbroken eentonigheid van welbehagen en zoetheid op de duur ondragelijk worden. Aan de andere kant zou een nimmer aflatende strijd op het slagveld van het stoffelijk leven de ziel door zijn te langdurige spanning vernietigen. Wij hebben afwisseling van tijdsperioden, verandering van toestanden nodig om onze ervaringen volledig te maken en om de lessen, die ze een

voor een bevatten te verwerken.

Jezus Christus heeft gezegd: "De armen hebt ge altijd bij U" en het is inderdaad moeilijk zich het leven voor te stellen zonder de twee tegengestelde polen van armoede en rijkdom. Stelt U zich iemand voor, die zijn hele leven besteedt aan het vergaren van een enorm vermogen. In weelde badend wordt hij genotzuchtig. Daar hij nooit honger heeft gekend is hij niet in staat tot medegevoel met de nood van hen, die honger lijden. Zou het voor zijn opvoeding niet nodig kunnen zijn, dat hij in een toekomstig leven op aarde de armoede zal lijden, die hij in dit leven met zo veel succes weet te negeren? Indien een mens al zijn wilskracht aanwendt om de slinger van zijn denken naar één kant te drijven, zal deze dan niet onvermijdelijk en als een rechtstreeks gevolg daarvan naar de andere pool moeten terugslaan? Dit zou dan niet een blind, mechanisch herstel van evenwicht zijn, maar een genadige voorziening in het goddelijk bestel om de ziel te stalen en het karakter gelijkmatig te ontplooien.

Door de eeuwen heen zijn de godsdiensten geschaad en in discrediet gebracht door een in uitersten doorgedreven ascetisme van sommigen van hun belijders. Gepoogd werd om de natuurlijke, onschuldige genoegens der gematigdheid door een onstuimige onverzettelijke wil te vernietigen. Yogis hebben zich in eenzaamheid teruggetrokken en het leven gehouden op enkele korrels rijst per dag. Zonder dekking lagen zij op koude stenen, hingen zij aan haken, die in hun rug boorden en onthielden zij zichzelf de onontbeerlijke slaap. Als men in een toekomstig leven op aarde een van deze fanatici zou willen vinden, waar zou men dan moeten zoeken? In de kloosters of de eenzame cellen der kluisenaars in de wildernis? Neen, in de maalstroom

der grote steden, waar de wereldse genoegens het sterkst worden nagejaagd. Gehoorzamend aan de terugslag van de slinger zullen de strenge asceten uit vroeger tijden wellicht tussen twee uitersten heen en weer slingeren, totdat zij leren de middenweg te bewaren.

Als wij altijd maar in de tragediën van deze twee uitersten moesten blijven meespelen en telkens weer ons hoofd stoten tegen de muur, die midden over onze levensweg loopt, zou het er inderdaad somber uitzien; maar zoals Shakespeare dwazen en narren in zijn verschrikkelijkste drama's liet optreden om de spanning, die zij op ons uitoefenen, te verminderen, zo is ook het leven vol van kosmische intermezzo's en humoristische "terzijde's", waardoor de droefheid wordt verzacht en het bestaan te dragen is in een wereld, die anders inderdaad een tranendal zou zijn.

Contrast is overal nodig, want het bestaan is afhankelijk van het evenwicht der tegenstellingen. Er zijn mensen, die in hun enthousiasme om "het hogere leven" te leiden, hun persoonlijkheid zouden willen vernietigen, om aldus te worden verlost van strijd en verleiding, die zij als de vijanden van hun vooruitgang beschouwen. Hoewel het waar is, dat onze lagere natuur vaak de tegenstander van de hogere is, zijn het juist onze begeerten, die ons de noodzakelijke kracht geven om op dit gebied te werken, wanneer zij eenmaal onderworpen en geoefend zijn. In plaats van met ons zelf te vechten en te worstelen, waarbij natuurlijk de mogelijkheid bestaat van onze nederlaag, moeten wij rustig een beroep doen op onze innerlijke kracht - opdat we de dageraad van het geestelijk bewustzijn mogen aanschouwen en ons dagelijks leven er door zal worden overstraald.

Misschien dat in de verre toekomst, wanneer we de voltooiing naderen van onze opvoeding,

de hevigheid van de contrasten in ons leven langzamerhand zal afnemen. Wanneer we niet meer grijpen naar de uitersten van het genot, zullen wij de scherpe tegenstelling van de pijn vermijden. Onze levensloop zal gematigder en evenwichtiger worden. De grovere trillingen van het genot zullen een even storende en onwelkome factor in ons leven blijken te zijn als die van de pijn. Dan zal in de diepten van ons eigen wezen de zang der ziel worden herkend en worden aangeheven, opdat de luide wanklanken der wereld in nieuwe en grotere harmonieën zullen worden opgelost.

-Percy Leonard

vertaald uit:
Sunrise October 1958.

Het slijk der aarde kan niet
aan de stralen der zon blij-
ven hangen.

-Oud spreekwoord

DE BRUG NAAR HET LEVEN.

"De schaduwen bereikten me niet meer... gedurende dat éne uur hadden we elkaar gezond gemaakt." Zo sprak de zangeres Lilian Roth, zelf eens patiënte in een psychische inrichting, toen zij gehoor gaf aan het verzoek van een jonge Legerdokter in Texas, om voor zijn mannen te komen zingen. "Verloren mensen" had hij ze genoemd - een afdeling van ongeveer 60 man oudstrijders uit drie vreselijke oorlogen, sommigen grijs én kaal, anderen nauwelijks meer dan jongens, uit Korea. "Misschien slaagt U, waar wij hebben gefaald".

Lilian Roth was jaren van tevoren als ver- slaafd alcoholiste naar een inrichting gezonden. Bij dag en nacht had ze in haar eigen "verborgen, martelende wereld" geleefd. Maar ze had haar weg terug weten te bevechten - centimeter bij centimeter was ze de brug van wanhoop naar hoop overgestoken, de brug van dood naar leven. En nu had men haar gevraagd anderen te komen helpen, hopeloze mannen, die door de rampzalige oorlog de duisternis waren ingedreven.

Een koude martelende angst bekwam haar. Hoe was zij daartoe in staat? In hoeverre was zij zelf werkelijk genezen? En toch zij moest op dit verzoek ingaan. En ze zong - eerst één lied, toen een tweede. Stilte... een "nietszeggende stilte". Ze keek langs de rijen van zwijgende mannen en toen begon zij vanuit de diepe ellen- de der voorbije jaren te praten.

"Ik ben één der Uwen" en ze vertelde van haar eigen smart "in juist zo'n plaats als deze". Toen kwam weer een lied en nog voor het laatste refrein uit was, hief een van de jongeren het hoofd op en "keek mij aan, niet langs mij heen, maar werkelijk naar mij." Opnieuw werd een hoofd opgeheven en toen nog een en nog een. Tenslotte begon een oudere man, die in geen vijftien jaar iets gezegd had, te spreken; onbegrijpelijke woorden maar Lilian praatte met hem. "Wat betekenen woorden? Wij verstonden elkaar en hij had zijn eiland verlaten."

Nog later danste zij met deze mannen, met de een na de ander; met mensen, die vijf, tien, vijftien jaar stom waren geweest, in een verdoving. Ze dronk thee met koekjes met hen, terwijl de dokters en zusters ongelovig en dankbaar toekeken. En eindelijk zei de jongen, die het gewaagd had het eerst op te kijken, tegen haar: "Was U vroeger ook ziek en werd U toch beter?" Nu wist Lilian, dat ze hem niet alleen kon verzekeren dat ook hij beter zou worden, maar dat ook anderen van hen zouden beginnen, langzaam en weifelend, maar toch zouden beginnen met het oversteken van de brug, die naar het leven voert.

Wat haarzelf betreft, wist Lilian nu met stellige zekerheid, dat de schaduw van de vrees haar nooit meer zou bekruipen. Want gedurende een vol uur had ze de loutering ondergaan van volkomen zelfvergetelheid en het slijk van angst kan zich aan het zonlicht van mededogen niet vasthechten.

Wat Lilian Roth deed, kunnen ook anderen doen. Het is waar, sommigen zien duidelijk de glans aan de horizon en kennen de brug, die van de duisternis naar het licht voert. Daarentegen zijn er duizenden, die gevaarlijk dicht bij de rand leven - en die open staan voor die

uitputting van de ziel, die duidt op gevaar.
Het is aan hen, dat het nieuwe boek van Lilian
Roth "Beyond My Worth", moed zal schenken.

-G.F.Knoche

vertaald uit:
Sunrise Juli 1958.

DE KUNST VAN HET GEVEN.

Een gift is een van nature zo vriendelijke daad, dat het als geringschatting klinkt, als men over de kunst van het geven spreekt: toch is het dat wel degelijk; het is zelfs een heel verheven kunst. Dit is des te meer waar als we bedenken, dat kunst niet gekunsteldheid is, maar een spontane uiting van de ziel.

Hoevelen geven er werkelijk? Een echte gift is geen belegging; ze draagt geen rente. Ze is een verzaking van alle belang, bij wat gegeven werd; ze is een offer, een vergoeding. Sommigen verwachten dankbaarheid van de "slachtoffers" van hun weldadigheid; anderen zoeken het hoger op voor hun dividend en hopen het in het hiernamaals tegen een woekerrente uitgekeerd te zullen krijgen. Weer anderen, die uitzien naar een beloning van God, verwachten déze in de vorm van vergiffenis voor vroegere zonden en toestemming het kwaad tegen dezelfde prijs te herhalen.

Iemand kan alleen geven wat hem toebehoort en als hij nauwkeurig zijn bezittingen heeft onderzocht om te zien, welk recht hij erop heeft, kan hij wel eens tot de conclusie komen, dat zijn recht op wat hij het zijne noemt, misschien wel wettig is, maar ook niet veel meer dan dat. Hij zal misschien ontdekken, dat alles wat hij in blijvende zin het zijne kan noemen, datgene is, wat hij in zijn eigen karakter heeft opgebouwd.

De aloude gedachte was, dat alle dingen de Goden toebehoren en de mens erkende dit door de offers, die hij hun bracht. Dat was het hoger aspect van deze religieuze ceremonie. Het lagere was gebaseerd op de gedachte, dat de mens tenminste tijdelijk eigenaar was van alles waarop hij de hand kon leggen en dat als hij aan de Goden offerde,

hij slechts voor de diensten betaalde, die zij verleenden of die van hen verwacht werden. Als de mens het contact verliest met geestelijke zaken, kan hij alleen nog maar commercieel denken en daalt zijn religie tot dat peil. Dat alle geven zijn natuurlijke beloning of reactie oproept, is een voor de hand liggende waarheid; maar de boer, die het zaad aan de aarde toevertrouwt en naar een overvloedige oogst uitziet, poseert niet als een milde gever!

In een maatschappij, waarin een oprechte liefde jegens de medemens bestaat, is geen plaats voor liefdadigheid in de gewone zin, noch voor dankbaarheid, zoals men die gewoonlijk opvat. Dit wordt geïllustreerd door een verhaal van Robert Louis Stevenson, die bij de inboorlingen op het eiland, waar hij leefde en stierf, zeer gezien was. Zij kwamen naar hem toe en zeiden hem, dat zij iets voor hem wilden doen om te tonen hoeveel zij van hem hielden en stelden voor, dat zij een weg zouden aanleggen tussen zijn bungalow en de hoofdweg. Stevenson stemde toe en zei: "We zullen het de weg van het dankbare hart noemen." Maar die gedachte schokte hen en zij antwoordden: "Neen! Hij zal de weg van het liefhebbend hart heten." En Stevenson was beschaamd om zijn eigen onkiesheid.

Werkelijk geven is een verborgen iets, zoals de geur van een bloem: men ziet de bladeren, de stengel, de bloembladen, maar de geur is onzichtbaar.

-R.Machell

vertaald uit:
Sunrise September 1958.

